

Sundbyberg 2017-05-19

Dnr.nr: S2017/01743/SF

Vår referens: Mikael Klein

Socialdepartementet

Remissvar: Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete (Ds 2017:9)

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 41 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt – rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

En arbetsgrupp inom Socialdepartementet föreslår i promemorian att det införs en skyldighet för arbetsgivare att ta fram en plan för återgång i arbete tillsammans med arbetstagare som varit frånvarande från arbete på grund av sjukdom i 30 dagar. I planen bör ingå att arbetsgivaren vidtar anpassnings- och rehabiliteringsåtgärder. Vidare föreslås att det nuvarande arbetsplatsnära stödet till arbetsgivare ändras till arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd och utvidgas till att även omfatta planering, genomförande och uppföljning. Arbetsgivare föreslås att kunna få 10 000 kr per arbetstagare och år i arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd.

Funktionsrätt Sverige (f.d. Handikappförbunden) tillstyrker i huvudsak promemorians förslag. Vi delar arbetsgruppens utgångspunkt att den enskilde individens möjligheter till rehabilitering behöver stärkas för att därigenom öka möjligheterna till tidigare återgång i arbete. Förslagen i promemorian bedömer vi kunna stärka den enskildes möjligheter.

Vi ser också ett fortsatt behov av att ge den enskilde större möjligheter att påverka sin situation. Den individ som drabbas av ohälsa har de starkaste drivkrafterna för att förbättra sin hälsa och därmed sina möjligheter att arbeta. De mest effektiva metoderna för förbättrad hälsa och för framgångsrik rehabilitering bygger på att den enskildes drivkrafter tas tillvara. Den enskilde behöver därför ges förstärkta möjligheter att påverka den egna situationen och förstärkta rättigheter till rehabilitering och individuella anpassningar. Rätten till god rehabilitering, rätten till bästa möjliga hälsa och rätten till arbete utifrån den egna förmågan handlar om den enskildes funktionsrätt.

Promemorians förslag

5.1 Förtydligt ansvar för arbetsgivaren

5.1.1 Plan för återgång i arbete

Funktionsrätt Sverige tillstyrker promemorians förslag om att införa en skyldighet för arbetsgivare att upprätta en plan för återgång i arbete, senast den dag en arbetstagare varit frånvarande från arbete på grund av sjukdom i 30 dagar.

Vi förordar en starkare skrivning än nuvarande formulering:

”Planen ska i den utsträckning som det är möjligt upprättas i samråd med den försäkrade” och förordar istället

”Planen ska upprättas i samråd med den försäkrade, om detta inte är uppenbart ogörligt”.

Vi ser med oro på arbetsgruppens resonemang om att den enskildes rätt till ersättning från sjukförsäkringen kan ifrågasättas om den enskilde inte efter bästa förmåga medverkar i rehabiliteringen. Se vårt problematiserande resonemang nedan.

5.1.2 Borttagande av den försäkrades skyldighet att lämna utlåtande

Funktionsrätt Sverige tillstyrker promemorians förslag om att den försäkrade inte längre ska vara skyldig att till Försäkringskassan

lämna in ett utlåtande från sin arbetsgivare enligt 110 kap 21§ socialförsäkringsbalken.

Vi menar att det inte bör åligga den försäkrade att tillhandahålla underlag från sin arbetsgivare till Försäkringskassan. Skyldigheter om underlag och information mellan arbetsgivare och Försäkringskassa måste regleras mellan dessa aktörer och inte belasta den enskilde.

5.2 Försäkringskassans användning av planer för handläggning och uppföljning

Funktionsrätt Sverige tillstyrker promemorians förslag om att Försäkringskassan i ökad omfattning bör följa upp arbetsgivarens planer och åtgärder.

Försäkringskassan har ett tillsynsansvar över de insatser som behövs för rehabiliteringsverksamheten. Vi stödjer arbetsgruppens mening att det är angeläget att planen för återgång i arbete blir ett reellt verktyg för arbetsgivare och arbetstagare för att underlätta och påskynda återgång i arbete och att Försäkringskassan följer upp dessa planer och åtgärder.

Vi vill här understryka vikten av att Försäkringskassan utvecklar metoder i sin tillsyn för att säkerställa att arbetstagaren haft avgörande inflytande i den plan som upprättats tillsammans med arbetsgivaren.

5.3 Stödet till arbetsgivare

Funktionsrätt Sverige tillstyrker promemorians förslag om att bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stödinsatser utvidgas till att även omfatta planering, genomförande och uppföljning.

Vi anser att det är av största vikt att arbetsgivare får tillgång till den kompetens och det kunskapsstöd som behövs för att kunna upprätta planer innehållande kvalitativa rehabiliteringsinsatser. Det är orimligt att varje arbetsgivare själv ska kunna inneha den kompetensen. Det föreslagna bidraget om högst 10 000 kr per år och arbetstagare är i många fall ett ytterst marginellt bidrag till den faktiska kostnaden för arbetsgivaren för att få tillgång till adekvat kompetens och kvalitativa rehabiliteringsinsatser för den försäkrade. Vi förordar en kraftig höjning av bidraget som skulle vara väl motiverat ur ett försäkringsekonomiskt perspektiv. Invändningen mot kraftiga ekonomiska stöd till arbetsgivare skulle vara att det fråntar arbetsgivares egna ansvar, men vi menar att om arbetsgivares skyldighet att upprätta plan för rehabilitering tillsammans med arbetstagaren förstärks, och att Försäkringskassans tillsyn kan

säkerställa att detta gjorts med god kvalitet, så bör arbetsgivare i större utsträckning få kostnadstäckning för att kunna köpa in kvalificerad kompetens och kvalitativa rehabiliteringsinsatser. Detta gäller i synnerhet för små arbetsgivare och vid komplicerade ohälsosituationer.

5.4 Behandling av personuppgifter

Funktionsrätt Sverige kan inte avgöra om arbetsgruppens bedömning att vinsterna som förslagen medför överväger det intrång i den personliga integriteten som förslagen medför, är rimligt avvägd. Om det är så som arbetsgruppen beskriver, att arbetsgivare redan idag har tillgång till de personliga uppgifter som krävs för upprättandet av planer, så borde det inte innebära ett ökat intrång i den personliga integriteten för den försäkrade.

Problematiserande

Funktionsrätt Sverige välkomnar regeringens inledda arbete för att se över hur rehabiliteringsinsatser för individen kan stärkas inom rehabiliteringskedjan. Vi delar också arbetsgruppens utgångspunkt att den enskilde individens möjligheter till rehabilitering behöver stärkas för att därigenom öka möjligheterna till tidigare återgång i arbete. Utgångspunkten för våra bedömningar av promemorians förslag har därför varit om förslagen sammantaget förstärker den enskildes möjligheter eller inte. Den sammantagna bedömningen är att så kommer ske om promemorians förslag genomförs.

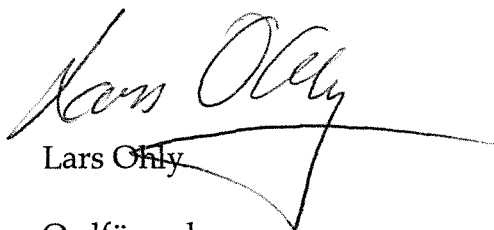
Vi vill dock problematisera vissa frågor som vi anser vara viktiga att ta i beaktning. Det ena gäller de situationer där den enskilde arbetstagaren har en stark konflikt med sin arbetsgivare. Eftersom upprättandet av en plan för återgång till arbete ska ske av arbetsgivare och arbetstagare tillsammans, blir det naturligtvis svårigheter om det råder en konflikt. Än mer problematiskt blir det om konflikten också till delar är orsaken till själva ohälsan. Vid en felaktig tillämpning av arbetsgivares skyldighet att upprätta plan för återgång till arbete, kan en sådan plan bli direkt kontraproduktiv för den enskildes möjligheter att förstärka hälsan. Därför ser vi också med oro på arbetsgruppens resonemang om att den försäkrades rätt till ersättning från sjukförsäkringen kan ifrågasättas om den försäkrade inte efter bästa förmåga medverkar i sin rehabilitering. Ifall den försäkrade inte medverkar måste man se djupare bakom orsakerna och det finns anledning att ifrågasätta om den försäkrade

haft reellt inflytande i upprättandet av planen. Försäkringskassans tillsynsansvar är i dessa fall synnerligen viktigt.

Ett annat problem som behöver beaktas är de eventuella effekter av utsortering som kan ske ifall arbetsgivare uppfattar sig få ta ett orimligt stort ansvar för arbetstagares hälsa. Personer med ohälsa eller olika funktionsnedsättningar har svårare att få arbete än andra. Om arbetsgivare upplever en risk med att anställa en person, oavsett om risken är reell eller inte, leder det till högre trösklar in på arbetsmarknaden för många. Vi tror att fler arbetsgivare skulle vara benägna att våga anställa om de kände att de kan få tillgång till kompetensstöd i den situationen en arbetstagare blir långvarigt frånvarande på grund av sjukdom, på samma sätt som det kompetensstöd som behövs för att våga anställa personer med olika typer av funktionsnedsättningar.

Med vänlig hälsning

Funktionsrätt Sverige

Lars Ohly
Ordförande

